

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ОВС У РОЗБУДОВІ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали V

Міжнародної науково-практичної конференції

Частина 2

(26 квітня 2013 р.)

Одеса
ОДУВС
2013

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової
Р68 держави : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., ч. 2,
26 вітня 2013 р. — Одеса : ОДУВС, 2013. — 168 с.

До збірника ввійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Роль та місце органів внутрішніх справ у розбудові демократичної правової держави» за такими напрямками: актуальні проблеми правового та соціально- економічного розвитку держави, актуальні проблеми адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС; актуальні проблеми досудового слідства та оперативно-розшукової діяльності; актуальні проблеми професійної підготовки працівників ОВС.

УДК 351.74
ББК 67.401.133

Гусін Є.О., студент ОДУВС
Науковий керівник: Янковий М.О., начальник кафедри криміналістики ОДУВС, к.ю.н., доцент

**ХАРАКТЕРИСТИКА «СЛІДОВОЇ КАРТИНИ» ЗЛОЧИНІВ,
ВЧИНЕНИХ НА ҐРУНТІ РАСОВОЇ НЕТЕРПИМОСТІ**

Світові глобалізаційні процеси останнім часом активізували міграцію, змінили етнічний склад більшості сучасних країн та зумовили стирання відмінностей між регіонами. Але категорія етносу виявилася стійкішою від глобалізації.

Практично в кожному регіоні світу протягом останніх років спостерігається швидке зростання випадків проявів нетерпимості, дискримінації, расизму і ксенофобії у формі відкритого насильства, які, зокрема, спрямовані на мігрантів. Україна не є виключенням, оскільки являється багатонаціональною країною, де мешкають біля 168 тисяч громадян інших країн, налічувалося близько 83 тисяч осіб без громадянства і 40 тисяч представників етнічних спільнот імміграційного походження, що прибули з країн далекого зарубіжжя та не зазначили свого громадянства. Крім цього, сьогодні в Україні навчаються понад 48 тисяч іноземних студентів, більшість з яких живуть у великих містах, таких як Київ, Одеса та Харків. З них найбільше студентів з Китаю (близько 6 тисяч), із Туркменістану (5 тисяч), з Росії (3,5 тисячі) та з Індії (3 тисячі). У цілому в Україні навчаються студенти із 134 країн світу, зокрема з усіх 54 країн Африки [1].

Слідами злочинів, вчинених на ґрунті расової нетерпимості є висловлювання расистського чи іншого змісту, що відображають нетерпимість до представників іншої раси, наявність надписів, малюнків, які принижують національні почуття чи свідчать про те, що даний акт вчинили представники певного угруповання. Джерелами фактичних даних про расистські настрої, висловлювання та дії конкретної особи можуть бути показання друзів, знайомих або сусідів; журнали, книжки, які читає підозрюваний, музика, яку він або вона слухає, фільми, які дивиться, Інтернет-сайти, які відвідує. Інформацію про належність особи до певного радикального угруповання може бути отримано з баз даних органів внутрішніх справ, які ведуть облік членів скінхедівських чи інших екстремістських (наприклад, неонацистських, націоналістичних) угруповань. Певну інформацію може дати освідування особи на предмет наявності татуювань, притаманних скінхедівській субкультури або націоналістичним організаціям. Про настрої підозрюваного можуть свідчити й інші дії, такі як здійснення написів або зображень нацистського чи расистського характеру (наприклад, свастики) на стінах, столах, лавках перед або після нападу.

Насильницькі злочини з мотивів нетерпимості вчиняються як правило у формі нападів. Найбільш розповсюдженим способом нападу є напад ззаду з ударом по голові, або у спину щоб людина впала, а потім побиття руками, ногами по голові, грудям, спині та іншим частинам тіла. Напади здійснюються раптово, без будь-якого попереднього спілкування з потерпілими і, відповідно, без будь-яких провокацій з їхнього боку. Напади носять жорстокий і агресивний характер та можуть супроводжуватися расистськими висловлюваннями, образами, гаслами. Зазначене слід враховувати під час пошуку слідів цієї категорії злочинів. При цьому відсутні ознаки злочинів проти власності, тобто у потерпілих не відбиралися їхні речі, гроші, майно. Як правило, нападники і потерпілі раніше не були знайомі між собою. Дії злочинців носять рішучий характер, оскільки кожен розраховує на допомогу іншого, що знижує страх перед наслідками протиправної дії, підвищує «інтенсивність і небезпеку дій усіх співучасників» [2, с. 59].

Нападники найчастіше діють у групі з 2-3 осіб або в групах понад 10 осіб. За часом напад продовжується доволі короткий проміжок часу, оскільки вчиняється у громадських місцях при певній кількості свідків, які можуть втручатися у дії нападників. Однак, враховуючи груповий характер нападу, нанесених тілесних пошкоджень достатньо для позбавлення життя потерпілого. Напади скоюють як чоловіки, так і жінки, але жінки в більшості випадків записують напад на камеру чи мобільний телефон, або є спостерігачами. Однак, як свідчить російський досвід, особи жіночої статі можуть відігравати і більш активну роль. Наприклад, в Москві було викрито і знешкоджено екстремістське угруповання з 4-х осіб, лідером якого була дівчина [3, с. 22].

Злочинні дії можуть супроводжуватися погрозами в громадських містах, груповими порушеннями громадського порядку; злочини вчиняються публічно, в умовах очевидності; серед організаторів обов'язково є змова з членами групи, які мають екстремістські та націоналістичні налаштування; одночасно з такими нападами можуть вчинятися різні злочини: вбивство, тілесні ушкодження різної тяжкості, хуліганство, умисне знищення чужого майна тощо. При вчиненні злочинів застосовується холодна зброя і предмети, які використовуються в якості зброї; в результаті вчинення цих злочинів спричиняється суттєва матеріальна, фізична і моральна шкода громадянам; місце злочину може зайняти широку площу або подібні злочини можуть вчинятися в різних місцях членами одного угруповання.

Знаряддя, яке використовується при вчиненні насильницьких злочинів на ґрунті расової нетерпимості, включає предмети, які спеціально пристосовані для спричинення тілесних ушкоджень, тобто зброю – вогнепальну, травматичну, холодну, вибухові пристрої і механізми; побутові предмети – ножі, сокири, мотузки, шнури тощо; транспортні засоби. Однак основними і найбільш розповсюдженими знаряддями вчинення насильницьких злочинів є скляні пляшки, у тому числі горловини від розбитих пляшок («розочки»), сталеві пруття, палки, ножі або гострі предмети вибуху [4, с. 26]. В Україні найбільш поширеним знаряддям є пляшки або горловини від розбитих пляшок та ножі, газова зброя. Кожне із знарядь залишає притаманні йому сліди злочину.

З настанням злочинного результату проводяться дії, спрямовані на приховування організаторів та безпосередніх учасників злочинної події. У той же час необхідно звернути увагу на те, що виходячи з демонстративного характеру злочину, дії його учасників з приховування матеріальних слідів не здійснюються. Навпаки, після вчинення злочину такі особи відкрито заявляють, що зробили свій внесок у діяльність групи, доказали свою відданість і тепер вони вважаються повноправними членами угруповання.

Підводячи підсумки, слід відзначити, що сліди вчинення насильницьких злочинів з мотивів расової нетерпимості залишаються як на місці злочину та на потерпілих і злочинцях (матеріальні), так і в пам'яті потерпілих, свідків, очевидців тощо (ідеальні сліди). Особливістю утворення слідів даного виду злочинів є те, що переважна більшість доказової інформації зберігається в пам'яті людей, тобто слідчий буде мати справу в основному з ідеальними слідами. Характерними пошкодженнями на тілі потерпілого є множинні травми голови. У всіх випадках убивства причиною смерті була або відкрита черепно-мозкова травма, або сукупність множинних травм голови, не сумісних із життям.

Література:

1. Оптимізація державної політики щодо попередження та протидії проявам ксенофобії та расизму в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/September09/17.htm>.
2. Кустов А.М. Криміналістика и механизм преступления : цикл лекций / А.М. Кустов. - М. : МОДЭК, 2002. – 292 с.

3. Мусаелян М.Ф. Криминологические особенности современного российского молодежного экстремизма / М.Ф. Мусаелян // Российский следователь. – 2009. - № 10. – С. 21–24.
4. Ахмедов У.Н. Доказывание мотива национальной или расовой ненависти или вражды по делам о преступлениях против жизни и здоровья : монография / У.Н. Ахмедов. – Воронеж : Изд-во Воронежского гос. ун-та, 2008. - 226 с.

Геба Г.І. ПІДВИЩЕННЯ ШЛЮБНОГО ВІКУ В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ.....	28
Гарасимів Т.З. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ: БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ.....	29
Головко М.С. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ.....	31
Гомон Д.О. РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ.....	32
Гомон Д.О. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОЇ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	33
Грищенко Д.М. ДІАГНОСТИКА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ.....	34
Грищенко М.С. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	35
Гуменюк В.В. ЧИ МОЖЛИВЕ ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ, ЩО ВІДБУВАЮТЬ ДОВІЧНЕ ПОЗБАВЛЕН- НЯ ВО- ЛІ?.....	36
Гурман В.М. СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ.....	37
Гусін Є.О. ХАРАКТЕРИСТИКА «СЛІДОВОЇ КАРТИНИ» ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ НА ҐРУНТІ РАСОВОЇ НЕТЕРПИМОСТІ.....	39
Денисова А.В. НАГЛЯД ЯК ВИД ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	41
Дерановський В.А. ФАКТОРИ ФОРМИРОВАННЯ «ПСИХОЛОГІЇ ЖЕРТВИ».....	41
Дериволкова В.В. СУТНІСТЬ І РОЛЬ БЮДЖЕТУ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ.....	43
Доломанчук Т.С. ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЄВОГО ТА КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ НОРМ МІЖНАРОДНО- ГО ПРАВА, ЯКИЙ ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНАМИ ВНУТРІ- ШНІХ СПРАВ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....	44
Домашєва А.О. ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: РОЛЬ ДІЛЬНИЧНИХ ІНСПЕКТОРІВ МІЛІЦІЇ.....	45
Дорошенко Ю.А. ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ ЖИТЛА ЯК ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ.....	46
Желяскова О.С. ПРОБЛЕМИ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОВС.....	47
Загородній А.Ф. ЩОДО ПИТАННЯ ВВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ БІОМЕТРИЧНИХ ПАСПОРТІВ.....	48
Запорожець К. СПОСОБИ УТВОРЕННЯ ХОЛДІНГІВ В УКРАЇНІ.....	50
Захарія В.А. МЕХАНІЗМ ООН ПОСТОЯННОГО НАБЛЮДЕННЯ І ОТЧЕТНОСТІ ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ДЕ- ТЕЙ В ЗОНАХ ВООРУЖЕНИХ КОНФЛІКТІВ.....	51
Змунчила М.М. МІЖНАРОДНА МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ.....	53
Зоти Ю. РОЛЬ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА В УПРАВЛЕННІ ОРГАНАМИ ВНУТРЕННІХ ДЕЛ.....	54